

о. Олег ЗИНИЧ Життя має свій неповторний шлях. Він не схожий на смак екзотичного манго, не притаманний порослим мохами сирам – залишмо їх гурманам. Не подібний до «смаку» банківських рахунків. Це, радше, замітники смаку. Імітація. Насправді смак життя є набагато ціннішим. Це знають ті, хто хапається з усіх сил за його ефірні силуети, знаючи вже виголошений діагноз-вирок і будучи вже пронизаним метастазами. Це знають жінки, котрі погодились на аборт. Це знають... Зрештою, мали б знати всі, хто отримав Дар Життя. Якщо цей дар оповитий вірою, то шанси знати життя стають ще більшими. Саме знати. Не відчувати чи просто смакувати, як улюблений салат. І не плутати «знати життя» з емпіризмом. Знати життя, його смак – це спілкуватися з Богом, з ближнім. Повнота ж його – осягнути життя вічне.

Сучасна людина, на жаль, не часто прагне щось робити, особливо, щоб успадкувати життя вічне. Стереотип? Можливо... Виплеканий прогресуючою індіферентністю і критичною позначкою «кипіння» меркантильних амбіцій. Коли тільки споживати життя, своє і інших, коли органи травлення замінують функції мозку, або останній спрямовує все своє єство на виключно рефлекторну діяльність, тоді залишаються три варіанти:

Перший – людина бездумно чи в метушні розтринькує або, кажучи поширеним примітивним сленгом, «хаває» життя.

Варіант другий – шукає черговий рецепт «еліксиру молодості».

Варіант третій: «Учителю благий, що мені робити, щоб успадкувати життя вічне?» (Мк. 10, 17), тобто повертається до першоджерел.

Якщо в житті немає справжніх орієнтирів – то людина часто губиться. А що ж є «благо»?

«Учителю благий...» – це вже крок назустріч Істині. Однак крок ще у пільмі: «Чого називаєш мене благим? – сказав Ісус до нього. – Ніхто не благий окрім одного Бога». Той, хто не усвідомив, що перед ним Господь, не може вповні знати БЛАГО.

Дотримання Божих Заповідей, про які йдеться в діалозі Христа з юнаком, є умовою осягнення Царства Божого. Як ставиться сучасна людина до Десяти Заповідей?

Опитування свідчать про неоднотайність серед людей щодо Декалогу. Умовно розділимо їх на чотири групи.

1. Значна частина, особливо молодь, сприймають Заповіді Божі як заборону: «Не». Їх асоціативність зводиться до того, що життя християнина схоже на тривалу мандрівку електропотягом, машиніст якого постійно оголошує: «Не перешкоджати руху, не притулятися до дверей, забороняється зривати стоп-кран, викидати сміття, не..., не..., не...». Єдине право – купити квиток і їхати. Єдине право християнина, на думку цієї групи, – бути ним і дотримуватися Божих Заповідей.

2. Абсолютна протилежність – ригористичне сприйняття. Навіть невдоволеність! «Чому так мало?» Звідси спроба винайти «нові» заповіді і дії чи речі, які підпадають під категорію гріха. Своєрідна гра, яка закінчується або відмовою від неї, або доходить до абсурдних тверджень. Наприклад, зачислення деяких хворіб до гріха: СНІД, цероз печінки, цукровий діабет тощо.

3. Сприйняття Божих Заповідей без особливого ентузіазму, дотримання їх, не вдаючись до їх «розшифрування». Ця група найбільша серед усіх опитуваних. Саме тут можна почути: «Я нікого не вбив, не вкрав, не запалив, отже, я не маю ніяких порушень». Саме тут небезпечна поверховість сприйняття Божих Заповідей, християнства і Бога.

4. І, нарешті, четверта група – адекватне сприйняття Божих Заповідей та періодична туга, своєрідна «анемія» за Богом: «Учителю, я вже те дотримував змалку» (Мк. 10, 20). Що об'єднує перші три групи? Найперше – нерозуміння мети та суті Декалогу.

Яка ж мета? Нормування відносин з Богом і ближнім? Квиток у Царство Боже? Цікаве і більш повне трактування належить святому Максимові Ісповіднику: «Мета заповідей в тому, аби звільнити ум від непоміркованості і ненависті й привести його до любові до Нього (Спасителя) та до ближнього, від якої народжується світло святого діяльного пізнання».

«Дивна річ» – дотримання Божих Заповідей не означає бути християнином у повноті всього сенсу. Адже і юдеї, котрі видали Христа на розп'яття, дотримувалися Божих Заповідей. Адже і сучасна секуляризація спричинена не стільки атеїстами чи людьми інших вірувань, як особами, котрі дотримувались Божих Заповідей, але, що важливо, не вловлювали їх суті. Мало виконувати Божі Заповіді, потрібно усвідомити, прийняти їх Дар, відчуті і зрозуміти отой острах Мойсея і вміти ці заповіді прийняти, щоб відчуті себе не пасажиром електропотягу «Життя», але бути по-справжньому щасливим. «Якби ж то в них та було таке серце, щоб мали острах передо мною та й завжди пильнували всіх моїх Заповідей! Вони були б щасливі, вони самі й діти їхні повіки!» (Втор. 5, 29).

Суть Божих Заповідей не у формальному їх виконанні, що не відрізняється в такому випадку від дотримання державних законів, які навчились легко обходити й порушувати привілейовані й звичайні громадяни, а в духовному наповненні їх, чуванні з ними. Це дозволяє вийти поза рамки формалізму, щоб стати ще на крок ближче до Христа. Як стверджує святий Максим Ісповідник: «Одне ми чинимо для Бога за заповідями, а інше не за заповідями, а як добровільне приношення». Пригадаймо: «Одного тобі бракує: піди, продай, що маєш, дай бідним, то й будеш мати скарб на небі. Тоді прийди і, взявши хрест, іди за мною» (Мк. 10, 21).

Однак цього часто так і не стається: «Той же, зажурений тим словом відійшов геть засмучений...» (Мк. 10, 22).

Можна прожити все життя, але так і не пізнати його смаку, мандруючи сипучими пісками пустелі у пошуках оазису, забуваючи підвести очі, щоб побачити вершину, де чекає зі скрижалями Бог.

Опитування проводилось з 20 червня по 10 липня 2010 р.Б. В опитуванні взяли участь 280 респондентів на території Львівської області.

о. Олег ЗИНИЧ. Божі Заповіді: лабіринти людського сприйняття//

СЛОВО

№3(43) 2010, с. 5-6